

1690.

21^{a, b, c} Mullerus, Petrus: De residentibus eorumque
juribus. 3 Sept. 1690 - 1742

22^{a, b, c} Mullerus, Petrus: De protractione litis.
3 Sept. 1690 - 1742.

23^{a, b, c} Mullerus, Petrus: De possessione a detentore sine
lita vel pro dta 2 Sept. 1690 - 1745.

24^{a, b, c} Mullerus, Petrus: De committenti. 2 Sept. 1690
- 1743.

25. Schelhammerus, Gauthem Christophorus: Dissertatio medica,
qua medicus philosophus ἰσούσος . . . clinicus
. . . exponitur.

26. Schuisius, Jo. Andreas: Callapros Hierichuntis maris
lib. Jos. Cap. 6. 20 memoratos . . . peruestigabit.

27. Steuylus, Fr. Philippus: De libertate academica.

28. Steuylus, Joannes Philippus: De officiis.

29. Steuylus, Fr. Philippus: De spadonibus.

1690.

30^{a, b} Strozzius, Jo. Philippus: De actione funeraria

2 Sumpt. 1650: 1744

31^{a, b} Strozzius, Jo. Phil: de foro gestu administranda
vivi. 2 Sumpt. 1690: 1743.

32^{a, b, c} Strozzius Joh. Philippus: De auctoritate Imperatoris
ecclesiastica. 3 Sumpt. 1690, 1743, 1745

33. Strozzius, Joh. Medicus: De iura matris

34. Wedelius, Georgius Wolffgang; Fr. med. Doctus:

Præsentationes in ungu. de sinapi scripturae (sunt

disputationes in ungu. Johannis Christophori

Schusteri invitat.)

35. Wildvogel, Christianus: De fortuna iudicio

36^{a, b, c, d} Wildvogel, Christianus: De venerabili signo

Crucis 4 Sumpt. 1640, 1697: 1733.

in

bra-

nis

27

1690, 33
24
7. 7.
DISSERTATIO MEDICA,
De

DVRA MATRE

Quam
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

JOANNE GVILIELMO,

*Duce Saxon. Juliaci, Clivia, Montium,
Angariae atq; Westphaliae, &c.*

Superiorum permisso,
publico eruditorum examini exponunt

P R A E S E S

JOH. HADRIANVS

SLEVOGTIVS, D.

Med. Duc. Sax. Provinc. urbisque pa-
triae Physicus.

& RESPONDENS,

CAROLVS CHRISTIAN. XYLANDER,

SCHLEUSINGA - HENNEBERGICUS.

Ad diem Maj. Anno M. DC. XC.

J E N A E,
Literis JO. DAV. WERTHERI.

DISSERTATIO MEDICA

DVRA MATRE

RECTORI MAGNIFICENTISSIMO
SARREPTISIMO TERTIO NO DOMINO

JOHANNI GIBBIANO

Præceptor Publici Curæ Medicinæ
Augustinæ in Wittenbergæ

superiorum facultatis

et aliorum in eadem

JOH. HADJIANVS

STEVOTTVS S.P.

Med. Dns. Sax. Medicus. in quibusda
in Wittenbergæ

in Wittenbergæ

et aliorum in eadem

CAROLVS CHRISTIANVS ZYLANDER

in Wittenbergæ

et aliorum in eadem

WITTENBERGÆ

in Wittenbergæ

Q. D. B. V.

PRÆLOQUIUM.

Inter cerebri involucra, quibus nobilissimum viscus exacte tegitur, celeberrima sunt matrum nomina, quas veteres frequentius meningis appellare solebant. Harum olim duæ tantum ab anatomicis numerabantur, exterior crassa live dura, & interior tenuis live pia. Donec ante paucos annos Gothofredus Bidloo tertiam hisce superadderet, casu a se inventam, & tab. 8. anatom. suæ æri incisam publice exponeret. Est hæc in medio reliquarum constituta, crassiori tenuior, densiorque tenui, difficilis a subjacente pia separationis, nisi flatu inter eas immisso pars attollatur, vel, quod melius succedere expertus sum, lata portio corticis cerebri resecta invertatur, ejusdemque gyri a se invicem blande divulsi, una cum ambiente sua matre tenui a media hac nova removeantur.

Cum vero præ reliquis dura mater in ore medentium versetur, ejusque læsiones chirurgos summopere terrere soleant, placuit ejus statum naturalem paulo accuratius perpendere, & una cum nonnullis p. n. in ea observatis phænomenis, quæ ex conversatione cum ægrotis, privatisque non minus, quam publicis sectionibus addiscere licuit, sub exercitii academici schemate in lucem edere. Quos conatus summum Numen faustos atque felices esse jubeat.

A

§. I.

§. I.

MAter dura, sive meninx crassa, anatomicis est corpus istud membranaceum musculofo - glandulosum, quod ablata calvaria, cerebrum cum cerebello laxè ambire & accurate tegere conspicitur, varias easque insignes utilitates corpori præstans. Quarum, aliæ ab ejus situ atque connexionè, aliæ ab ipsa structura derivari possunt. Nam ambitu suo, æque ac peritonæum atque pleura, abdominis & thoracis viscera solent, cerebrum cum cerebello ac spinali medulla obvolvit, defendit, & ab invicem distinguit; præterea cerebrum, ne mole sua in seipsum concidat, aut nervos premat, juxta Galenum, de UP, ligamentis vulcanicis de cranio, quasi de tholo suspendit; deinde vasa plurima ad cranium ejusque interioranea abeuntia & inde redeuntia suscipit, inque sinu quasi recondita gerit; & tandem leni suo motu, qua parte a calvaria quodammodo liberum est, cerebrum suaviter succussando, sanguinis atque spirituum contentorum motum promovet.

§. II.

An ab Arabibus huic parti matris nomen ideo impositum sit, quod, secundum Riolanum, *enchir. l. 4. c. 2.* reliquas membranas corporis omnes ab hac pronatas crediderint, non absque ratione asserere dubito. Cum enim, Plempio auctore, vocabulum arabicum non solum matrem, sed præterea omne receptaculum ac tegumentum, & quodlibet, cui altera res ingeritur, denotet, hinc potius ab officio, quod cerebro amplexu suo exhibet, ita dicta videtur: idque significatum apud nos receptissimo, qui concham margaritifera, uterum, organon mechanicum, quod cylindrum cochleæ suscipit, matres appellamus; non quasi pariant aut producant contenta sua, sed quia eadem solum fovent atque tumentur.

§. III.

Græcis μήνιγξ παχυτέρη dicitur, olim quidem cum appposito vocabulo cerebri, sicuti apud Hippocr. *de loc. in hom. §. 5.* ἡ μήνιγξ ἐ ἐγκέφαλον extat, & *de cap. vulner. §. 23.* τῆς μήνιγξ τῆς πρὸς τὸν ἐγκέφαλον mentio fit: postmodum autem invaluit consue-

sue-

suetudo, ut & hæc & tenues quoque cerebri membranæ uel ixi-
 xiv meningum nomine venirent, de quibus Galenus tom. I. lib. 9.
 anat. §. 3. p. m. 389. edit. Cornar. eleganter loquitur: Nunc
 haud noui, quæ uel dæcto solis cerebri membranæ meningis nuncupa-
 tio conseruatur, nam veteres solum has membranas, sed etiam
 omnes meninges uocitabant. A Celso, l. 8. & passim, meninges mem-
 branæ cerebri appellantur. Cur dura audiat, explicat Vesalius,
 lib. 7. fabr. hum. c. 2. *Universa calvarie cavitatis intus quadam sub-*
ducitur membrana, quam propter crassitiem, qua cæteris, non cere-
bri modo, sed totius etiam corporis membranæ præstat, crassam, & ab
insigni duritie, duram nuncupamus.

§. IV.

Componitur ex fibris membranaceis nerveis, musculosis, qui-
 bus uasa uenosa, arteriosa atque lymphatica, cum interpositis glan-
 dulis conglobatis & conglomeratis intexuntur. Olim ex duabus
 tantum membranæ, inter quas uasa decurrerent, coagmentari cre-
 debatur, externa quidem, ne a vicino cranio læderetur, firmiore,
 interna uero teneriore, ut piæ matris cerebrique mollitiei respon-
 deret. Hanc duplicaturam Riolanus negare, & duram M. quam
 hebetiore suo cultello in plures substantias dirimere nequibat, sim-
 plicem tantum membranæ asserere ausus est: in quo præeuntem
 habuit Vesalius, quem idem uoluisse, ex capite supra allegato co-
 gnoscere datur.

§. V.

Verum utut in adultis non æque facile in lamellas divida-
 tur, promptius tamen negotium in foetibus succedere, præter alia,
 nuperrime dura mater puellæ, post partum ab immiti & moraliter
 dura matre suffocata, docuit, a qua utrinque subtilissimas membra-
 nulas, relicta in medio congerie quadam fibrosa, abstractas uide-
 runt, quibus sectioni cadaveris interesse contigit. Rectius itaque
 iudicat Galenus, dum non solum pag. 165. *finit. med.* in genere me-
 ninges corpora nervosa, arteriosa pronunciat, sed etiam lib. 9. de
 adm. anat. §. 2. in specie hanc nostram membranæ cuticularem,
 hoc est talem, qualem supra descripsimus, appellat.

§. VI.

Licuit ante hos sex, & quod excurrit, annos, casu crassæ meningis structuram penitus addiscere, cum insolitæ crassitiæ meningem agasonis, quem Wickerstadii dissecueram. ^{hæc in aqua liqore} condiendam, per aliquot dies ^{in loco} tepido muria macerasset, ubi ista adeo emollita est, ut sponte quasi extimas suas membranas dimitteret, & rete quoddam relinqueret, cujus mirabilis contextus armatum oculum exposcere videbatur. Occurrebant inuenti infinitæ ramorum sanguiferorum propagines, a spumoso sanguine tumidiore reddita, quibus fibræ nerveæ, ac imprimis musculosæ implicabantur. situm obtinebant varium, qualis in vesica urinaria visitur, pleræque erant rectæ ac obliquæ, præterquam circa sinus duos laterales, (longitudinalis enim discissus erat) ubi etiam arcuatæ deprehendebantur: prope torcular & in processu transversali densissima fibrarum congeries erat, aliis autem in locis laxior: interstitiis inhærebat pulposum quid, cujus indolem, equidem, ob microscopii ineptitudinem non licebat pernoscere, puto tamen fuisse glandulas conglomeratas & conglobatas; quas adesse, ratio & aliorum fides probare possunt.

§. VII.

Vieussens, egregius Monspeliensium anatomicus, *neurogr. lib. 1. c. 2.* commendat lenem coctionem, cujus beneficio duram M. ita præparat, ut duos ordines fibrarum arctissime & decussatim, cohærentium exhibeat. Verum quia per moderatissimum etiam calorem ejusmodi tenellæ partes corrugantur, situsque naturalis & figura pervertitur, insuper glandulæ disparent, & de extimis membranis vix levia rudimenta relinquuntur, ideo macerationem, cuivis coctioni anteponendam esse arbitror.

§. VIII.

Superficies externa pallide rubet, & propter hinc inde discurrentia vasa variegatum obtinet colorem. Tactui blandiori videtur reniti, & propter disrupta vasa membranasque laceratas, quibus calvariæ adnectebatur, asperior & quodammodo hispida evadit. interior facies grato candore nitet, & glabra est, perpetuoque unctuosum humorem madet.

§. IX.

§. IX.

Cum figura propria destituatur, a subjecto cerebro superius
 partem depressamque, subtus autem ejus basi congruentem peri-
 phariam accepit, quam vasa sanguine turgentia & cerebri promi-
 nentes gyri admodum inæqualem ac montosam reddunt, adeo ut
 cranium etiam intus plurimis sulcis ac fossulis præditum sit, in qui-
 bus eminentiæ istæ reconduntur. *Cum enim, sunt verba Willisii,*
tota cranii substantia primo mollis sit & ceræ instar facile cedens,
arteriæ subtus continuo pulsantes, prout sensim indurescit illa, tra-
ctuum suorum vestigia imprimunt. Idem faciunt etiam sinus, &
 in plerisque craniis sat amplæ, dimidiosque fere canales osseos æ-
 mulantes foveæ conspiciuntur, quas longitudinalis in fronte ac
 vertice, laterales in occipite, & sellulares interni in petroso ac cu-
 neiformi ossibus sibi excavarunt.

§. X.

Nec reticendi sunt monticuli cerebri, qui in vertice, vel quod
 frequentius contingit, non procul a concursu futuræ sagittalis &
 coronalis duram matrem notabiliter elevant, inque cranio inter-
 dum adeo profunda sibi receptacula conficiunt, ut ossea substantia
 vix crassioris papyri molem retineat, & instar cornu pellucida red-
 datur. His firmissime mediantibus membranis innascitur meninx,
 & vasa ut plurimum majuscula hoc loco in calvariam exporrigit,
 rursusque inde recipit. Unde Vesalius trepanatores cautos esse
 jubet, ne in hac regione aliquid tentare audeant, cum ob præsen-
 tiam membranarum cerebri, non levius corpori malum exinde,
 quam ab ipsarum suturarum perforatione metuendum sit.

§. XI.

Reliqua superficies externa ambienti cranio superius, infe-
 rius ac lateraliter per membranas atque vasa passim alligatur. Quod
 membranas attinet, potissima connexio in basi, imprimis circa os
 petrosum & ethmoideum datur, adeo ut non pauci olim, quam-
 vis perperam, ejus originem ibidem statuerint; cum tamen me-
 ninx diu ante cranium in foetu præsto fuerit. Deinde multas e
 corpore suo dimittit expansiones membranaceas, quas anatomici
 processus exteriores nominare solent, ut ab interioribus, de quibus

A 3

infra.

infra dicetur, distinguere possint, quarum inferiores non tantum orbitas advenientium arteriarum & egredientium venarum ac nervorum cingunt, sed etiam Willisio, *anat. cer. p. m. 32.* monente, *intra omnes cranii sinus & cavitates se insinuant, quorum aliquibus oblinimento & munimini sunt, aliis autem vim sensibilem impertiunt; id quod manifeste satis apparet in osse cribriformi, per cujus foramina membranae hujus lacinae trajecta olfactus sensui aliquatenus conducunt.*

§. XII.

Processus externi superiores & laterales potissimum suturas spectant, & evidentius in foetibus, quam in adultis videntur, quia in illis, antequam ossa calvariae per serratas suturas sese mutuo apprehendunt, cum pericranio, quod filiam duræ M. vulgo salutant, & insigniter cum hac consentire ajunt, unum continuum ac inseparabile corpus constituunt, quod succrescentes suturarum dentatae eminentiae in plurimas fibras ligamentosas, in senibus, ob arctiorem ossium coalitum vix amplius demonstrabiles, diffidunt. Unde persuasissimum mihi est, viros clarissimos, Horstium, Spigelium, Laurembergium, de aetate provectoribus locutos fuisse, quando ejusmodi fibras negasse leguntur. Harum vestigia, in matre denudata apparentia, punctis eleganter expressit Casserius, *lib. 10. tab. 1. fig. 2.* & Bidloo, *tab. 6.*

§. XIII.

Ligamentis hisce membranaceis accedunt venae cum arteriis, juxta suturarum ductum admodum numerosis, quae ex meninge in calvariam assurgentes, & ex hac rursus in istam descendentes, post fibrillarum membranearum abitum, solae meningem calvariae alligare solent. Harum arteriarum nonnullae, ultra cranii limites progredientes, per pericranium ac cutem capitis disperguntur, quibus venae adjunguntur, quae vel per angustos ac tortuosos ductus inter suturas, vel per satis amplum foramen, (quale Vieussens fuisse describit, & nos quoque in calvaria ostendere possumus,) incipitatis ossi insculptum, recto tramite sanguinem in sinus reducunt.

§. XIV.

Si haec vasa ac fibrae vim patiuntur, ut rumpantur, aut preman-

mantur, gravissima inde sequuntur symptomata. Ludimagister paganus filiolum rustici refractarium, & ne vapularet, propius accedere nolentem, iratus in verticeprehendit, & celeri tractu, cum impetu atque succussu quodam, ad se rapit. Puer manu missus titubat, & in condiscipulos a tergo sedentes retrolabatur, de vertigine ac scotomia conquerens, defertur domum, dolet caput, in vertice suboritur tumor, paulo post respondet incongrue, circa vesperam fit aphonos, stertit oculis semiclaudis, hinc perdit motum, atque sensum, & moritur ante diluculum. Cadaver offerebat tumorem mollem, intus spongiosum, sanguinolentum, & pericranium a perioftio avulsum, duræ matri incumbebat cruor late expansus, firmiterque agglutinatus, vasa crassam meningem tenuibus devincientia erant disrupta, & notabilis quantitas sanguinis ex iis intra loboscerebri, usque in ventriculos stillaverat.

Scriniarius hujus loci, Christophorus Schmidt / die 5. Maji, anni præteriti, duos asseres capiti impositos ex officina, ubi parantur, quingentos ad minimum passus abjurbe distante, domum portat, quibus depositis, dolorem obtusum in sinistro sincipite sentit, qui ingruente nocte sensim in acutum mutatus, eo usque intenditur, ut miser, quo se vertere deberet, nesciret. adhibentur varia, sed absque sperato successu; donec die 7, cum sanguis primo purus, hinc sanie mixtus e naso prodiret, dolores remitterent, & continuato tali fluxu, post paucos dies prorsus evanescerent.

§. XV.

Quod reliquas plagas inter futuras relictas attinet, illas itidem per copiosos furculos vasorum sanguiferorum cranio jungi, certissimum est, cum illos in remotione hujus dirumpi videamus, inque calvaria exsiccata numerosa ingressus & egressus vestigia offendamus. Hinc non satis intelligo, quid Vieussens moverit, ut l. c. scripserit: *Crassa meninx calvarie juxta suturas & circa basin coheret firmiter, alibi tamen, videlicet circa ossa bregmatis, s. n. non coheret.*

§. XVI.

Laxiora autem sunt hæc vincula, nec adeo confertim procedunt, unde minus impedire possunt, quin non solum in demortuis, ubi

ubi cerebrum cum integumentis suis mollibus concidit, sed etiam in vivis inania quædam spatia hisce in locis relinquuntur. Sunt hæc τὸ κενὸν ἐν τῇ κεφαλῇ, quod Hippocrates *aph. 51. f. 7.* humectatum (ab humore scil. secundum Galenum, in *comment. tom. 7. p. 217.* mordaci,) sternutationem excitare ait. Ubi equidem non opus est, ut cum Galeno fingamus, materiam laceissentem, antequam nares afficere queat, prius ex hoc κενῷ per ipsum cerebrum in ventriculos depluere debere: nam prolixior esset hæc via, cum absq; ullo ventriculorum concursu, solus nexus, qui duram M. nariumque membranam intercedit, huic negotio sufficiat. Tantus enim est consensus meningis non solum cum nasi, sed reliquis totius quoque corporis membranis, ut! salinis spiculis, aut alia quacunque causa rodente aut pungente irritata, in disitis etiam locis spasmos motusque convulsivos excitare possit: sicut contra ea, ob eandem sympathiam, in parte, a capite satis remota, materia quædam peregrina hærens, cerebri tunicas ac nervos ipsos ad vitiosas corrugationes & crispaturas disponere, spirituumque ac sanguinis motus inordinatos atque turbulentos excludere valet.

§. XVII.

Loquitur hoc quotidiana praxis, dum nihil frequentius occurrit, quam e. g. vulnera capitis a vomitibus comitari: unde si Florentiæ quis capite læsus, in terram cadens vomat, teste Rumlero, *ap. Welsch. obs. 76.* meningem male affectam esse, & mortem instare concludunt. Porro sæpius deliria a ventriculo & utero accessenda observantur, hisque visceribus solis bene curatis, profligantur. Memorabilis est historia delirii, a tibia male affecta, quam Valerius Martini, *tract. de vesicat. p. 18. edit. venet. in 4to*, ita recitat: Annis jam octo elapsis admodum reverendum magnæ domus vidi Gabriel. Gallum, O. M. C. hic Venetiis parvulo periostii tibiæ dextræ tumore inflammatorio vexatum, eumque hac de re sola valde delirantem: at a me particulæ inflammatae in frigidante ac stupefaciente admoto pharmaco, illico ipse mente constitit. A diaphragmate inflammato paraphrenitidem oriri, negant equidem nonnulli, est tamen verissimum; sicut e contrario inspirationem fere abolitam ab irritata meninge, & in consensum tracto thorace,

in-

in primis autem diaphragmate vidisse memini : laborabat filia Secretarii Saxonici, quindecim annorum, aurium sicutru, in cuius verticem soror guttas aliquot olei succini instillaverat, a quo ista primum dolorem obtusum in toto capite, hinc morificationem insignem circa futuram sagittalem, & post horam sub hac terebrotationem quandam ac profundum dolorem percipiebat, corripiebatur insuper oculorum caligine ac circumrotationis sensu, accedebat anxietas præcordiorum & inspiratio difficillima, ita ut ore hianse, ipsam, cum roncho & subsultu pectoris quasi singultientem, creberimeque auram captantem offenderem.

§. XVIII.

Rarius contingit, quod Hildanus, Varolius, Rhonhusius, alique viderunt, ut dura M. toti calvariae arctissime adhaereat; qualis constitutio a Bartholino rebus p. n. evenientibus adnumeratur. Quod ipsum equidem facile conceditur, si reliquum corpus incommoda quaedam exinde pertulisse constiterit : sed quid dicamus de studio, ante aliquot annos phthisi mortuo, rogatuque conterraneorum aperto, cuius meninx crassa in dextro latere, cui æger per aliquot menses incubuerat, a vertice ad basin usque adeo cum cranio coaluerat, ut nulla sejunctionis vestigia occurrerent, unumque corpus viderentur. Ancillæ Hamburgensis, a teneris pondera graviora in vertice gestare assuetæ, & nescio quo casu undis suffocatae cranium ferra lege artis incisum vidi, quod tamen non prius auferri poterat, quam dura M. quoque circulariter resecta esset, quia ubique inseparabiliter invicem concreverant, ut non sine laceratione divellerentur. Vixerant ambo sine ulla molestia, cuius quidem originem ab hoc naturæ errore derivare licuisset,

§. XIX.

Interior seu concava facies meningis crassæ interventu tenuium molliter cerebro & cerebello infertitur, iisque in basi, circa sinus, locaque intermedia, per venas atque arterias hinc inde decurrentes adnectitur. Si vero quod Galenus de *adm. anat.* §. 3. experiri jubet, flatus intra hanc & pias pellitur, tunc facile distenditur & a subjectis partibus secessum facit, quousque scilicet duo processus *interni* duræ M. id permittunt; de quibus, postquam su-

B

pra

pra externos quodammodo explicavimus, ut pauca quoque dicamus, ordinis & instituti ratio postulat.

§. XX.

Horum primus, quem rectum seu longitudinalem vocabimus, in homine est portio duræ M. quæ inter duos lobos cerebri, fere ad collosum corpus usque perpendiculariter dependens, futuræ sagittali parallelus versus occiput protenditur, donec in processum secundum, transversalem vocatum, ad angulos rectos terminetur. Vulgo falcem appellant, quia messoriarum figuram sic satis bene exprimit, dum circa cristam galli angustior existens, eundo latior fit, ut prope finem duos pollices æquet. Hanc Bidloo exsiccatam & tab. 8. æri incisam exhibet. Aves pleræque eadem destituuntur, & inter quadrupedia animalia plura vel nullam, vel admodum exiguam falcem intus alunt.

§. XXI.

Secundus processus cerebrum a cerebello per transversum distinguit, unde nomen transversalis obtinuit, cujus extrema superioris & circa latera duræ M. internæ faciei continua sunt, inferius autem, ubi medullæ oblongatæ transitum permittit, hanc arctissime cingit, ut etsi totum cerebrum liquore, intra meningem crassam effuso, inundetur, ne gutta tamen ad cerebellum defluere possit; unde Vieussens rationem reddere conatur, cur hydrocephalo laborantes, sæpe per tempus sat bene longum aquam inter utrasque cerebri membranas gestare soleant, antequam apoplexia, paralyfi, & id genus aliis affectibus obruantur.

§. XXII.

Substantia processum eadem est ac reliquæ duræ M. sed crassior, in primis transversa, unde a permultis primus, sive falx, ex duplicata, secundus autem ex quadruplicata meninge compingi dicuntur. Quibus Vesalius lib. 7. c. 2. ita contradicit: *Neuter horum processuum, etsi Galenus, rem parum expendens, secus docuit, duplicatur, sed uterque simplex est, quemadmodum & ipsa membrana, qua cerebri lateribus aut calvarie attenditur.*

§. XXIII.

Ab his processibus cerebrum ac cerebellum majorem firmitatem.

tem.

tem consequuntur, ut mitius in corporis motu nimio concutiantur; deinde cerebellum ab incurabentis cerebri mole defenditur ne comprimatur, spirituumque fluxus impediatur. In cane, leone, tigride, vulpe, fele, equo, sinus transversalis superius offensus est, & interdum pro transitu sinuum perforatus, ut rectius, quæ de processibus in genere dicta sunt, exsequatur.

§. XXIV.

Quam commoda hæc cerebri divisio sit, patet ex læsione ac corruptione unius lateris, quæ salvo manente altero contingere potest. Non recitabo exempla ex Salmutho aliisque, sed potius, quid ipse viderim, eloquar. Feriebatur ante duodecim circiter annos miles juvenculus Dornburgi gladio militari bis in sincipite dextro, læsione per cranium transeunte. Commendabantur equidem ab excellentissimo Sörgelio, tum temporis Physico Jenense, nunc Archiatro Vinariense spectatissimo, practicoque celeberrimo, consobrino meo atque patrono honoratissimo, balneatori vulnera de meliori; verum hic, monitis spretis, ægrum dies noctesque inter commilites potare, aërique hyberno incautius sese exponere permittit, donec post duos fere menses moreretur. In capite aperto cerebrum in læso latere totum in saniam, ex flavo viridescentem mutatum erat, & ne reliquo sanissimo labem affricaret, falx latior facta cum dura M. ita subtus coaluerat, ut saccum undique clausum referret.

§. XXV.

Numerum vasorum crassæ meningis nemo facile dixerit, inquit Galenus, lib. 9. de UP. §. 6. p. 652. quod partium nutriendarum numerus sit infinitus. Sunt autem ea arteriæ atque venæ, nec non canales, quos sinus duræ M. appellant, & utrorumque munere fungi videntur. An vasa lymphatica huc quoque referri debeant, a multis dubitatur, qui, si regionem circa choanan atque sellam excipias, nec armato quidem oculo lymphæ ductus in hac membrana conspiciere queunt. Quos tamen, si vel maxime experimenta, in capitibus a frigore congelatis instituta, laterent, primo glandularum præsentia de lymphæ vasis convincere deberet; adesse autem glandulas, clarissime in hydropicis patet, ubi, Willisio teste,

fatis conspicuae redduntur: sicut & fungi ex vulnerata meninge feliciter propullulantes eas arguant; quorum exempla passim apud chirurgos, imprimis autem ratione bonae vel malae curationis, in observationibus apud Fabricium legi possunt. Secundo, cum meninx aequae, ac aliae partes, nutriatur, nutritionis autem inseparabile confectarium lymphae existat, hinc vasa ut adsint, quae eandem ab appositis nutrimenti particulis segregatam recipiant, omnino necessum videtur. Tertio demum, quando eadem membrana a basis calvariae ossibus abstrahitur, utrinque limpidam exsudare humiditatem videmus, quam sine dubio ductus quosdam, ex glandulis conglomeratis provenientes, durae M. ossiumque poris immerfos, jam vero laceratos plorare colligimus. Cur vero non aequae in oculos incurrant, elegantissime exponit illustris Wedelius, Patronus atque Praeceptor maxime venerandus, *physiol. reform. c. 5. p. 114.* *Nullum vas in corpore tam tenerum ac delicatum est ac lymphatica. Sunt membranacea & subtilissima, ut nisi turgeant vel manifestius ramificentur, nec deprehendi quidem possint sensu, praesertim in demortuis, ubi subsident perpetuo, & magis longe; uti in vivis quoque modo turgent, modo subsident.*

§. XXVI.

Lympha stagnans vel pustulas excitat in matre & acris fit, ut eam arrodant; vel coagulatur & induratur. Primum vidit Rumberus in juvene, diu carcere detento, & ibidem epileptico ac stupido facto, in cujus meninge, praeter pustulas, varia loca erosa fuerunt, ut cerebrum per eadem emineret: alterum ex Rhodii *lib. 1. obs. 33.* discimus, qui in lue fea affecto tria gummata candida durae M. inhaerentia notavit.

§. XXVII.

Tres insignes arteriae in utroque latere durae M. inseruntur, dum duae anteriores a carotide per os frontis ac sphenoides, tertia vero posterior ex vertebralibus assurgunt, & deposita exteriori tunica in plurimos surculos ramosos divaricantur, quorum potior pars nutritioni meningis inservit, reliquorum alii per duram matrem cerebri cortici insinuantur, rursus alii ad calvariam ascendunt, & tandem alii in sinibus terminantur, quibus immediate

suam

suam infundunt sanguinem. Negat equidem Fallopius in obser-
vat. ullam unquam arteriam ad sinus pervenire, sed merito ipsi
clarissimorum anatomicorum, Vesalii, Bartholini, Diemerbroeckii,
aliorumque auctoritas opponitur. Ex his Vesalius *lib. 3. c. 14.*
pag. 312. ita loquitur: *Non videtur Galeno aliisque perspectum fuis-*
se, in sinus durae M. venas & arterias pariter exhauriri, hancque
quam amplexantur & continent materiam, infundere. Venas qui-
dem sanguinem crassorem, arterias vero vitalem spiritum, una cum
sanguine impetu per corpus diffuso. Huic adstipulatur Vieussens,
lib. 1. c. 3. & non tantum per injectionem liquoris viridis idem com-
probat, sed etiam, ne quis putet sanguinem per venas, secundum
Willisium, prius in substantia meningis per anastomoses arteriis
junctas, sinibus infundi, aut per peculiare ductus a Walæo effi-
ctos, & ab Highmore, monente Diemerbroeckio, enormiter crassis li-
neamentis depictos, huc venire arbitretur, immissa seta vias paten-
tes ostendit, omnemque amplius dubitandi occasionem præ-
scindit.

§. XXVIII.

Ex hac sinuum, quos venas esse inferius constabit, cum ar-
teriis combinatione clarissime patet, naturam minime anastomoses
arteriarum atque venarum abhorrere, & facundissimum Kerkrin-
gium *obs. 5. spicilegii sui*, in genere frustra vasorum exosculationes
vellicare, *obs. 8.* autem rationibus minus sufficientibus in specie
contra willisianas anastomoses decertare.

§. XXIX.

In phreniticis admodum turgent hæc vasa, ut & in strangu-
latis, unde vel ex hoc solo phænomeno non levia indicia foetus vi-
talis editi, postmodumque suffocati desumpta fuisse novi.

§. XXX.

Brutorum arteria, antequam in basi calvariae duram M. in-
trant, varios & mille modis intricatos plexus conficiunt, quos Ga-
lenus *lib. 9. §. 4. de UP, δικτυοειδὲς πλέγμα* vocat, & hodie rete
mirabile audiunt. Tale in homine dari Vesalius *lib. 3. c. 4. & lib.*
7. c. 12. absolute negat, cui maxima pars anatomicorum assensum
præbet; quos Diemerbroeck *pag. 529. anatom. sua* equidem recenset,

VIXX.2

B 3

sed

sed simul addit, a se idem rete non semel in humanis cadaveribus visum fuisse, inque suas partes Varolium, Sylvium, Riolanum & adhuc alios vocat. Huic etiam Willisius adstipulatur, addita tamen l. c. pag. 40. sequente limitatione: *Quod si verum est, ut nonnulli affirmant, rete mirabile etiam in cerebro humano interdum reperiri, credo equidem hoc in ejusmodi solum hominibus locum habere, qui exporrecta indole omnique animi impetu & ardore destituti, jumentis hebetioribus fortitudine & sapientia parum prestant.*

§. XXXI.

Sanguis autem a duræ M. vicinarumque partium nutritione, nec non spiritus animalis elaboratione residuus extans, recipitur in venas, ut cordi iterum per jugularem internam tradatur. Ad quam vel immediate per venas fluit, quas Vieussens a vertebralibus arteriis paucisque carotidum ramis comitatas vidit; vel mediate & prius sursum atque deorsum ad sinuum canales, mox describendos vehitur, ut ex iis postmodum ad eandem jugularem decurrat.

§. XXXII.

Venæ ex dura meninge cerebroque ipso sinibus implantatæ, in eo a cæteris nostri corporis discrepant, quod cum ubique arteriarum majoribus truncis venæ majores, & ramis minoribus minores venæ allocientur, contentusque in iis sanguis ad oppositos terminos procedat, hic contrarium eveniat; quia venæ parvæ magnis arteriis, harumque exiles propagines istarum crassioribus caudicibus junctæ, omnes a basi sursum tendentes, ad communem metam properant, haustumque sanguinem sinibus infundunt.

§. XXXIII.

Hi sinus sunt canales sanguiferi, qui, unico excepto, duræ M. includuntur, & ob peculiarem substantiam, situm, ingressum ac usum, nulli alii vasi totius microcosmi comparari queunt. A quibusdam in genere sanguiductus appellantur, sed significantius a Galeno, ratione officii, lib. 9. de admir. anat. p. 387. *venæ duræ matris*, item *ventriculi* ejusdem vocantur. Plerique substantiam cum meninge communem habent, fibras tamen validiores frequentioresque, & ut supra monitum fuit, præter rectas atque obliquas, etiam circulares, ut aptius constringi possint.

§. XXXIV.

§. XXXIV.

Veteribus quatuor tantum sinus innotuerunt; quorum tres superiores ita dura M. includuntur, ut ultra superficiem ejus externam ipsos paululum protuberantes, & margines quasi exteriores processuum internorum constituentes contueri liceat: reliqui intus latent.

§. XXXV.

In recensioe sinuum moderni admodum ab antiquis differunt. cum enim olim sanguinem cerebro ejusque membranis per venam jugularem afferri crederent, hinc sinus in dextro sinistroque latere huic annexos & processui transversali incumbentes, primum atque secundum appellabant, ex quorum coalitu tertium exsurgere, & sursum per falcis dorsum ad frontem excurrere putabant: quartum vero vocabant, quem circa concursum modo dictorum, trium originem habere, & sanguinem intra complicationes cerebri ad ventriculos usque deportare dicebant.

§. XXXVI.

Ab hac sententia nostri avi anatomici merito recedunt, cum cognito motu humorum circulari, certum sit, nihil ex jugulari in sinus ascendere, sed quicquid ipsi continent, per eandem venam cordi reddi. Hinc tertius sinus, quem Riolanus atque Willisus longitudinalem nominant, jure primus audit, dum inter cristam galli & os frontis plerumque ex una satis notabili vena, a naribus assurgente, (per quam ex sinu atque cerebro sanguinem, pus ac vermes in nasum depluere, magnorumque capitis morborum causas evacuari posse, ratio suadet, ut credam, atque experientia,) vel ex aliquot minutis concurrentibus ramulis ortus, juxta ductum suturæ frontalis, quæ in foetibus & paucis adultis conspicitur, sub sagittali ad occiput properat, mole ab accedentibus utrinque vasis longe auctior redditus, & non tam sub lambdoideæ apice, uti nonnulli scribunt, quodque rarissime fieri puto, sed potius fere in centro ossis occipitis in istos duos laterales divaricatur, quos ideo non amplius primum & secundum, sed potius secundum ac tertium nuncupare debemus, quia à primo maximam partem sui sanguinis expectant. Hi duo cranio, æque ac primus, semper contigui, in fos-

su-

culis suis, supra §. 9. memoratis, usque ad petrosi offis terminos excurrunt, ubi deorsum inclinati antrorsum ad specum calvaria, in gratiam venæ jugularis exstructam tendunt, inque eandem deplentur.

§. XXXVII.

His accedit quartus, quem Vesalius *lib. 3. c. 14.* antiquos dissectionum professores latuisse conjectatur, qui neque calvariam attingit, quod 3. superiores jam recitati, & 4. inferiores sellulares, mox explicandi, faciunt; neque duræ M. inhaeret, quod præter Diemerbrœkium plurimi alii etiam asserunt; neque etiam substantiam reliquis similem habet, sed tantum venæ simplicis habitu incedit. Brevissimus est omnium, si longitudinem ex distantia, quæ ejus insertionem & glandulam pinealem intercedit, æstimamus. Nam circa hanc quam plurimi ramuli ex plexu choroide, ventriculis cerebri ac falce, & corpore calloso, piisque matribus in unum canalem coalescunt, & sinum hunc constituunt; quæ vasa, si flatus in sinum urgetur, simul omnia motu tremulo intumescere vidit Willisus, & quilibet idem tentans videre potest.

§. XXXVIII.

Locus insertionis ubi hujus & præcedentium sinuum sanguis miscetur, incertus est. In vitulis plerumque in primum hiæ, in homine Vieussens ejus ostium ita locat, ut apte centrum quasi concursus reliquorum trium referat. qualem introitum me nunquam conspexisse lubens fateor; sed semper obliquus, & vel versus primum, aut unum ex lateralibus detortus fuit.

§. XXXIX.

Ludit namque natura circa conjunctionem sinuum, quos Bartholinus, anatomicus exercitatissimus, semel tantum in uno puncto convenisse notavit; ut adeo merito a Diemerbrœkio recedamus, qui *pag. 491.* sinus *plerumque aequaliter* concurrere scribit, & salva ejus autoritate, vocabulo plerumque, *interdum vel raro*, substituamus; innixi judicio Willisii, qui nullum commune & perpetuum horum centrum asserit.

§. XL.

Unde etiam nondum liquet, quid de famoso Herophili torculari as-

rias-

ri assertendum sit; quippe Riolano sufficit longitudinalis sinus cum suis vasis; plerique conjunctionem trium priorum sinuum torcular nominant, alii quartum primo subrogant, prætendentes auctoritatem Galeni, quem *lib. 9. de adm. anat. §. 3. p. 388. & de UP lib. 9. p. 652.* ambiguo sermone uti legimus. quapropter Vesalius eum non solum acerbissime reprehendit, sed simul cuilibet liberum in hoc negotio statuendi arbitrium permittit.

§. XLI.

Quatuor hisce sinibus Laurembergius satis nobilem usum assignat, spirituumque laboratoria eos salutat; a quo Kyperus non multum abluat, qui sanguinem in iisdem refrigerari scribit, ut rectius in cerebri atque spirituum usum cedere possit. Sed uterque a Diemerbroekio *p. 492.* emendatur, id quod ante ipsum jam Bartholinus *p. 466. anat. reform.* fecerat; qui simul satis frigide de comparatione duræ M. ejusque sinuum, a Willisio cum balneo destillatorio & alembico cœco instituta, sentire videtur.

§. XLII.

Sinibus majoribus addendus quintus exilior, a Vesalio primum descriptus, quem Bartholinus sinum falcis inferiorem nominat; quia per alteram extremitatem, qua corpus callosum spectat, superiori plerumque parallelus incedit, sinuique quarto inseritur. Hunc tortuose per mediam falcis amplitudinem errantem & sæpius interruptum vidi, donec prope finem superioris plane obliteraretur. Sylvius præter hunc duos alios, itidem exiguos, in transversali processu detexit, pollicem latum a sinibus majoribus distantes, & vel in hos ipsos, vel in torcular, vel quod Bartholinus vidit, in quartum modo descriptum abeuntes. Hi sinus cum non in omnibus inveniuntur, Riolano dederunt occasionem, ut eos meræ naturæ lusus pronunciaret, qui vix in duobus subjectis eodem habitu visantur. Quod ipsum, si etiam de brutis pronunciatur, longe verissimum est, in illis enim hi sinus secundarii meræ ac simplices venulæ sunt, nulli ordini alligatæ.

§. XLIII.

Nuperrime Vieussens adhuc duo alia paria sinuum minorum, nondum a quopiam ante ipsum, quod ego quidem sciam, descri-

scri-

crip torum, neurographiæ suæ inseruit, ærique tabula 17. incidi cu-
avit. Figuram ejusque explicationem cum archetypo conferens
facile observabit, neque sculptorem mentem auctoris assécutum fu-
isse, neque autorem ipsum, pag. 6. & 7. lib. 1. rem satis clare exposu-
isse. Oriuntur ambo paria prope sellam equinam & glandulam
pituitariam, ubi dura M. istam cingens, hanc laxius ambit, & utrin-
que sacculos efformat, quos inventor *receptacula sella adjacentia*
appellat, & sanguinem ex ossis sphenoidis cavernosa concamera-
tione, glandula pituitaria, tunicis oculorum & mastoideis apophy-
sibus haustum, in dicta paria sinuum effundere scribit. Par pri-
mum, per viam breviorē, combinationem ossium petrosorum &
cuneiformis legens, in venam jugularem descendit; alterum utrin-
que supra ossis petrosi dorsum excurrens, ut plurimum circa hujus
extremitatem serratam sinuum majorum lateralium cavitatem in-
trat.

§. XLIV.

Habemus hoc modo hodie undecim sinus, quibus an duode-
cimū addere auserim, adhuc ambigo; cum ipsum semel tantum in
homine, bisque vel ter in brutis repererim, & ex medio corpore si-
nus dextri lateris, per processum transversalem, in sinistram vergen-
tem viderim. In homine duos fere pollices longus erat, laterali-
umque minorum dexter in eum terminabatur, sinister autem com-
munem cum ipso in sinistram majorem introitum habebat.

§. XLV.

De sinuum ortu ita loquitur Willisius, l. c. pag. 3. *Dura M.
inter cerebri & cerebelli interstitia sese per unum latus alte insinu-
ans, & ex altero emergens, duplicaturas quasdam relinquit, quibus
superius occlusis, cavitates, quas vulgo sinus appellant, efformantur.*
Verum sicut hoc quarto sinui, ipso Willisio fatente, applicari nequit,
ita etiam quatuor sphenoidis minus competit; deinde hoc modo
filius esset ante patrem, id est, dura mater cum suis processibus, ceu
productum vasorum & appendix, ipsis vasis prior statue-
retur; cum tamen in foetibus junioribus sinus primus adsit,
ante quam falx comparet, & volucres cum multis aliis animantibus,
sinus.

sinus quidem habeant; omni tamen Willisiana duplicatura duræ
matris destituantur. Vesalius, ne ullibi matrem hanc duplicari
admittere cogatur, fingit sinus esse *fistulas, quales quis formaret,
quando stylum crassiore cuipiam corio secundum ejus crassitiem in-
longum impingeret.*

§. XLVI.

Cum reliqua vasa corporis teretia aut ovalia sint, quattuor si-
nus majores triangula æquilatera, ex tribus circuli quadrantibus
concinna expriment, quæ ex Vesalii *lib. 3. c. 14.* depicta sistemus.
Dum enim trium priorum latera a conniventibus lobis cerebri ac
cerebello comprimuntur, triangula inversa inde emergunt, quo-
rum bases, a cranii fulcis susceptæ, convexæ manent, & bina crura
concava redduntur: in quarto autem etiam basis, cui insidet, a
subjecto cerebello introrsum obliquatur; cujus osculum, ubi cavi-
tatem reliquorum sinuum spectat, eandem figuram retinet, quam
apud Vieussens *tab. I. lit. E.* perbelle depictam spectare possumus.

§. XLVII.

Hoc peculiare sinis omnes habent, ut ex uno in alium humo-
ribus itus & reditus concedatur: ita ex primo in secundum at-
que tertium, & contra, injectus liquor pellitur, quod etiam in 4.
sphanoideis procedit, dum uni horum flatus vel liquor immissus, ex
receptaculo uno, trans glandulam pituitariam, in oppositum con-
nexosque sinus abit.

§. XLVIII.

In tribus majoribus sinibus dissectis occurrunt fibræ nerveo-
carneæ, nullo observato ordine, instar columnarum cordis, ab uno
pariete transversim ad alterum abeuntes; deinde quoque cellula
rotundæ atque ovals, secundum seriem ostiorum venarum, sinus
ingredientium, dispositæ conspiciuntur, quarum nonnullæ ultra di-
midium sui membrana tenui teguntur. De harnm usu Willisius
atque Vieussens solliciti, putant a fibris firmari sinuum parietes, ne
ab irruente sanguine arterioso plus justo dilatentur, simulque suc-
cessive contrahi, ut contenta promptius expellere queant: a cel-

Nullis autem dicunt sanguinem reprimi, ne inordinato ac vorticoso fluxu volvatur; unde etiam ejus diverticula aliis audire solent. Verum quia sanguis arteriosus per ramos exiguos, in spatiis a se invicem distitis, canales ampliores ingreditur, impetus ejus nullo modo formidandus est, cum videamus vasa cordi proxima, absque ullis retinaculis, sanguinis impulsu fortissimum sustinere posse. Nec porro sinuum substantia ejusmodi instrumentis ad expulsionem suscepti liquoris indiget, dum omnis generis fibris eam instructam esse, ex superioribus cognitum sit. Cellulas autem non adesse, ut torrentem sanguinis remorentur, sed ut obices potius sint & valvulae, ne semel vasa elapsus sanguis ex sinibus in eadem rursus repellatur, structura earum facile probare potest: spectant namque deorsum, quo etiam sanguis ruit, quem hoc pacto nec possunt impedire, neque etiam debent, cum is calcaribus potius, quam habenis opus habere videatur.

§. XLIX.

Cum enim ex variis cerebri & anfractuosis cranii canalibus huc confluens procul dubio torpidior sit, ipsisque sinibus neque arteriae comites subjiciantur, nec muscoli accumbant, a quibus in plerisque partibus motus venosi sanguinis multum promovetur, facilis ad grumescentiam lapsus esset, nisi provida natura tribus commodis remediis sibi ab eadem praecaveret. Nam primo sanguinem arteriosum per supra allegatas arterias reliquae massae admiscet, ut ab ejus vigore atque elatere excitatus, blando orgasmo suo sinus diastoles in modum expandat: deinde sinus ipsos fibris robustis instructos esse voluit, ut dilatati rursus contrahi systolemque exercere queant: utque intimior particularum mixtura contingat, columnis atque cavernulis, hic aequae, ac in corde, uti voluit, ut hoc pacto eo magis carminaretur, conquassaretur & fluxilis reddatur sanguis. quanta vero sit ejusmodi concussionis, quamque egregia in generatione ac propulsione liquoris vitalis utilitas, clarissime explicat illustris Wedelius, *phys. med. s. 3. c. 15. p. 43. & reform. c. 9. a pag. 274. ad 276.*

§. L.

Gerunt hoc pacto sinus, ceu maximae cerebri venae, in pro-

mo-

movendo sanguine simul vices arteriarum, dum pulsando earum typum observant; respirationi autem minus respondent, sicut nonnulli de meningis & cerebri motu fingere sunt ausi. Vbi tamen neutiquam negare volumus, a vehementioribus pectoris succussionibus, quales clamantibus, ejulantibus ac tussientibus accidere solent, singula calvariae contenta a sanguine fortius commoto notabiliter simul percelli: id quod ante biennium distinctissime in puero decennali non semel aut bis, sed per plusculos dies oculis usurpare licuit, in cujus vertice dura M. & sinus primus ad unius & dimidii pollicis latitudinem cranio omnino spoliata apparebant. Cujus historia integra in *decade lapsuum chirurgicorum*, propediem edenda, recitabitur.

§. LI.

Coeterum in genere motui crassae meningis, & in specie sinuum, de quo tantopere apud Galenum, Riolanum, aliosque disceptatur, si ad horum diastolen, istius vero elevationem ac expansionem respicimus, optime congruunt, quae summus Wedelius de motu cerebri, *cap. 3. p. 51. reform. physiol.* pronunciat: *In cerebro nullus est motus, vel primus vel perpetuus vel independens, vel ultimus.* & alibi: *motus in cerebro observari solitus, non debetur cerebro primario, sed arteriis carotidibus, sanguine spirituosissimo refertis, quibus ligatis aut obstructis, cerebrum motu suo privatur.* Quod vero systolen attinet, hanc nemo forsitan matri ac sinibus propriam esse negabit, modo sensibus suis non diffidens, ad fibras musculares resperit, quibus a nervis quinti paris, per duram meningem, Vieussens teste p. 3. dispersis, singulare robur accedere, maxime probabile videtur.

§. LII.

Ne vero Willisius contrarium nobis persuadeat, quando *l. c. e. 9. p. 47.* systolen aequae ac diastolem durae M. per se competere prorsus negat, in mentem ipsi revocabimus, quae *cap. 6. de fibris* ejus asseruerat, ubi *pag. 34.* ita ait: *Enimvero suspicari licet, quod fibrae istae robustae ac velut ligamentosae membranam, cui intertextuntur, modo contrahant, modo dilatent ac varie diducant.*

C. 3.

§. LIII.

§. LIII.

An pia mater hoc in negotio tendinum loco sit, ut dura sytostoles atque diastoles vices sustineat, Blancardus demonstrare tentur, qui obscurissimam hanc sententiam anatomiae cuidam reformatae inseruit, quam totam ante triennium ex optimis autoribus, Willisio, Malpighio, Glissonio, aliisque in frontispicio libri recensitis, fideliter conscriptam edidit: in qua, praeter sensum, singula quoque verba adeo tenaciter retinuit, ut neque in illis locis, ubi isti propria experimenta in prima persona recitant, quicquam mutare voluerit, sed quasi de suis loqueretur, imperitioribus lectoribus haec tenus imposuerit, ut Stephani hujus inventa crediderint, quae tamen, v. g. circa cerebrum aut renes, Malpighii divino ingenio debentur.

§. LIV.

Tandem exquisitissimi est sensus: ut hinc a causa interna, sanguine, lymphæ, spiritibus, vel externa quacunque durius affecta, omnis generis morbos atque symptomata sustinere cogatur; quorum amplissimam segetem apud practicos deprehendimus, & ex multis e quidem nonnulla afferre possemus; verum cum accuratius ista tractari postulent, quam ut angustis dissertationis pagellis includi possint, ideo hic pedem figimus, & quae in specie adhuc de lethalitate laesionum durae M. a medico practico sciri debent, ex eruditissimo tractatu illustris Bohnii, Patroni nostri aestimatissimi, de renunciatione vulnerum discenda commendamus.

Deo sit laus & gloria!

Jena, Diss., 1690 M/Z

TA → OL

2. + 15-Stk bisher nur verknüpft

KD17

B.I.G.

Farbkarte #13

1690, 33
40
24
J. J.
DISSERTATIO MEDICA,
De

DVRA MATRE

Quam
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

JOANNE GVILIELMO,
Duce Saxon. Juliaci, Clivæ, Montium,
Angariæ atq; Westphaliæ, &c.

Superiorum permissu,
publico eruditorum examini exponere

PRÆSES

JOH. HADRIANVS
SLEVOGTIVS, D.

Med. Duc. Sax. Provinc. urbisque pa-
triæ Physicus.

& RESPONDENS,

CAROLVS CHRISTIAN. XYLANDER,

SCHLEESINGA-HENNEBERGICUS.
Ad diem Maj. Anno M. DC. XC.

J E N Æ,
Literis JO. DAV. WERTHERI.

